

da mu je brodski agent javio da će brod stići kasnije. Slagač je, pouzdavajući se u tu obavijest, otpustio radnu snagu s tim da je sakupi kada brod stigne prema agentovoj obavijesti. Naknadno se ustanovilo da je agentova obavijest bila netačna i da je brod stigao u roku koji je naveo špediter. Zato on smatra da je kriva obavijest agentova prouzrokovala zakašnjenje iskrcaja i da on za to zakašnjenje ne odgovara.

Sud nije prihvatio ovo slagačevo stajalište sa slijedećim obrazloženjem:

Kad je tužitelj primio obavijest od tuženoga kao primaoca broda o prispjeću broda u luku, nije trebao tražiti druge informacije od agenta broda. Prema tome pogrešna obavijest agenta broda da će brod stići kasnije, a ne o roku kako ga je označio tuženi, ne može se pripisati propustu tuženoga, pa stoga sve štetne posljedice, koje su nastale kao zaprijetka da se brod na vrijeme iskrca, snosi sam tužitelj.

G.B.

B/ Odluke stranih sudova i arbitraža

ENGLISKI APELACIONI SUD

Presuda od 13.XII 1965.

Tritonia Shipping Inc. c/a South
Nelson Forest Products Corporation

Arbitražna klauzula - Iz teksta mora slijediti volja stranaka da se podvrgnu arbitraži - Sudac ocjenjuje da li okolnosti slučaja nameću provedenje u život klauzule, ili pak treba odbiti njeno provedenje

U brodarskom ugovoru na više putovanja iz Kanade u Italiju i obratno bila je dodana klauzula br.29, koja nije bila uvrštena u štampani formular, a u kojoj je bilo samo rečeno da se arbitražna uređuje u Londonu /"Arbitration to be settled in London"/. Spor do kojega je došlo među strankama odnosio se na požar na brodu u Kanadi. Tužitelj je htio da se održi arbitražna u Londonu, pa se obzirom na odredbu čl.6. Arbitration Acta od 1950. - prema kojemu se, kad nema posebne odredbe u ugovoru stranaka, pretpostavlja da će arbitražu izvršiti arbitar pojedinac - obratio Prvostepenom sudu da imenuje arbitra. Tuženi se tome opirao tvrdeći da je klauzula nedovoljna, a kad bi bila i dovoljna, treba da se odbije izvršenje arbitraže, jer da je londonski forum preskup i udaljen od mjesta događaja. U Prvostepenom sudu je referent Jacob odbio tužiteljev

zahtjev, a sudac Lyell je naprotiv usvojio tužiteljev prijedlog. Tuženi je na to podnio žalbu Apelacionom sudu.

Apelacioni sud je u votumu Lord Justicea Sellera /s kojim su se, bez posebnog obrazloženja, suglasili apelacioni suci Davies i Salmon/ odbio žalbu. Odlučeno je da je tekst takav kakav je bio uvršten u klauzulu br.29 dovoljan za to da izrazi volju stranaka da se podvrgnu arbitraži, jer ga treba čitati kao da kaže: "Svaki spor iz ovoga brodarskoga ugovora bit će arbitražom riješen u Londonu." Prema tome je tekst klauzule br.29 doista sporazum stranaka i za njih obavezan. Dalje pitanje jest da li prema odredbi čl.10 Arbitration Acta /koji određuje: ukoliko protustranka, kraj valjane arbitražne klauzule, nakon sedam dana ne sudjeluje u imenovanju arbitra pojedinca, Prvostepeni sud ili jedan od njegovih sudaca može imenovati toga arbitra s istim ovlastima kao da su ga stranke postavile/ sudac ima slobodu ocjenjivanja da li treba da se sporazum stranaka održi na snazi. Apelacioni sud je odlučio da sudac ima slobodu ocjene, i prema tome bi prvostepeni sudac mogao i odbiti tužiteljev zahtjev, makar smatrao klauzulu valjanom. Apelacioni sud bi mogao, kad bi smatrao da je prvostepeni sudac propustio ocijeniti sve relevantne činjenice, ili da ih je nepravilno ocijenio, staviti van snage odluku prvostepenog suca. Precedenti koji su navedeni sudu odnosili su se na klauzule u kojima je bila ugovorena isključiva nadležnost stranih sudova. Apelacioni sud smatra da postoji analogija između takvih slučajeva i ugovaranja arbitraže. Međutim njemu navedeni precedenti samo naglašuju da sud po slobodnoj ocjeni odlučuje o primjeni takve klauzule.

Doista je u konkretnom slučaju neobično da bude ugovorena arbitraža u Londonu u pogledu broda koji ide iz Kanade u Italiju /i obratno/, i radi kojega može doći do spora o događajima koji su se odigrali u Kanadi, u Italiji, ili na otvorenom moru. Međutim stranke su, znajući to, ugovorile arbitražu u Londonu. Troškovi za koje se tvrdi da će porasti zbog rasprave u Londonu radi dobave svjedoka iz udaljenih mjesta bit će u svakom slučaju veliki, jer samo dva ili tri svjedoka su Kanadjani sa stalnim boravkom u toj zemlji, a posada broda će se u vrijeme rasprave nalaziti na bilo kojem dijelu svijeta, tim više što se brod u kolovozu 1964. nasukao u Perthu u Australiji i još nije ušao u dok. Po svemu izgleda London može biti "baš tako prikladno mjesto, pa možda i prikladnije mjesto nego što je to New Brunswick u kojem bi se skupili svjedoci". Ocjena prvostepenog suca, kojom je došao do zaključka da imenuje arbitra u ispunjenju ugovora stranaka, bila je pravilno donesena s obilnim materijalom koji ju podupire i stoga je odbijena žalba protiv njegove odluke.

/LLLR 1966,1, str.114/

Bilješka.- Dva pravila je postavila ova presuda Apelacionog suda: prvo je da i tako štura odredba ugovora stranaka daje dovoljnu podlogu za obavezu arbitraže, a druga je da sud kojemu se stranke obraćaju da imenuje, u skladu s propisom čl. 10. Arbitration Acta od 1950, arbitra ili arbitre, može po svojoj sudačkoj ocjeni prijedlog prihvatiti ili odbiti, prema okolnostima slučaja.

Za prvo od tih dvaju pravila je ova presuda prvi precedent. Međutim za drugo od tih dvaju pravila je ta presuda tek objašnjenje dosad ne sasvim jasne situacije, radi koje je upravo i moglo doći do toga spora. Naime "In Re Eyre and Leicester Corporation" /1892/ Apelacioni sud je zauzeo stajalište: kad se radi o sporu koji je očito unutar arbitražne klauzule, pa stranke propuste da se slože u izboru arbitra pojedinca, da sud mora pristupiti tome imenovanju. U obrazloženju svoga votuma Lord Esher M.R. rekao je da se riječ "može imenovati" mora u čl.5. Arbitration Acta od 1889. /koji je istovetan s čl.10. Arbitration Acta 1950/ čitati "mora imenovati", pa da sud ne može postupati prema svojoj ocjeni. I Lord Justice Lopez se s time složio, ali Lord Justice Kay, koji je in merito glasao jednako, ogradio se od toga izvoda i tvrdio da u drugim slučajevima može biti prikladno vršenje ocjenjivanja okolnosti slučaja, i da se stoga ne može smatrati da sud mora u svakom slučaju takav prijedlog prihvatiti. /Za tekst v. Russell on Arbitration, 17.izd., 1949, str.105/. Međutim Apelacioni sud je u "Re Bjornstad and Another and The Ouse Shipping Co.,Ltd." /1924/ uvjetovao, u slučaju u kojem je predlagatelj bio stranac, imenovanje arbitra polaganjem auktorske kaucije. Iz tih precedenata je prvostepeni sudac izveo da ima slobodu ocjene prikladnosti arbitraže, a i drugostepeni sud ga je u tome slijedio i dodao još i to da analogno onome što se kod prorogacije nadležnosti riješilo /u slučajevima "The Athenee" 1922. i "The Fehmarn" 1927/ može doći do primjene i kod arbitraže, budući da između uglavaka o arbitraži i o prorogaciji postoji analogija. Kako će se ocjena vršiti, zavisit će o konkretnim okolnostima svakoga pojedinog slučaja, tako da u tom pogledu nema obaveznog precedenta.

I jedno i drugo pravilo je od velike važnosti za to da se pravilno predvidi kakova je praktična vrijednost uglavaka o arbitraži i o prorogaciji nadležnosti /ako se radi o engleskoj sudskoj nadležnosti ili o engleskoj arbitraži/.

E.P.